

Het geheugen, op koperplaat gedemonstreerd

'Reflectie' heet het werk dat door Veerle Rooms in september van vorig jaar was gecreëerd en dat nu aan de lezers van Openbaar Kunstbezit wordt aangeboden.

"Niet dat ik die titel zo belangrijk vind. Ik ben niet het soort kunstenaar dat -om het nu maar eens karikaturaal voor te stellen- eerst op programmatorische wijze een titel verzint, en zich dan pas aan het werk zet. Mijn taal is niet de taal van ideeën, slogans, en manifesten. Het is een taal die zuiver visueel spreekt. In termen van licht en donker. En die vooral de vele gradaties daartussen, de halftonen, tot spreken brengt. En omdat het kind nu eenmaal een naam moet hebben loop ik daarna vaak naar Jef. en zeg ik:

"Geef me eens een titel vriend". Jef Desmet, is de vriend waar Veerle mee samenleeft, in één van die somptueuze negentien-de-eeuwse panden in de mooiste straat van Antwerpen, de Cogels Osylei. En "Reflecties" was ook al de titel van een serie foto's van Jef. Het waren zelfportretten waarbij hij zijn spiegelbeeld in etalages fotografeerde. In één prent zag je verschillende beelden die elkaar aan het overlappen gingen: je zag de vitrine en wat daarin stond geëtaleerd, en tegelijkertijd zag je die weerspiegeling van Jef en van wat aan

de aan de overkant van de straat gebeurde. Dat werken met lagen, verschillende beelden die elkaar in één en hetzelfde vlak voortdurend blijven nuanceren, is ook voor het werk van Veerle Rooms essentieel. Nooit toont zij de wereld als een helder, makkelijk te grijpen beeld. Er hangt een flou over haar oeuvre. En in tijden als deze, waarin één op de drie van de Antwerpenaren alweer op fascistische, compromisloze slogan-taal stemt, is dat iets wat ook haar werken ook al vanuit politiek standpunt tot een teken van verzet heeft gemaakt. Nooit is er dat eenvoudige wit en zwart, nooit zijn die lijnen hard. Wit is ook altijd dat beetje zwart, en omgekeerd. Het domme, simpele denken is iets wat ze aan anderen overlaat.

Waar die titel "Reflectie" nog mee te maken had? Met de schaduw van zichzelf op die foto, die als basisbeeld voor dit werk fungeerde. Die foto had ze zelf gemaakt, toen ze in de zomer van '93 met Jef in de Verenigde Staten tien dagen lang langs de ruïnes van Route 66 was gaan reizen, de eerste betonweg die vanaf de jaren twintig Oost met West verbond, en daardoor al snel hét meest tastbare symbool van de American Dream was geworden. Hier schreef Jack Kerouac zijn beste boek, schreef Woody Guthrie zijn beste songs. On the Road. Maar Amerikanen rijden intussen alweer langs andere wegen, en achter de oit zo luidruchtige en verblindende lichtreclames van weleer, die al decennia lang het functioneren hebben verleerd, treft men enkel nog een roestige, smerige en stoffige leegte. Nergens anders ziet men het duidelijker: de American Dream was uiteindelijk ook maar een wereld van bordkarton.

Veerle Rooms had zich echter vooral voor de nog schaarse restanten van dat andere volk geïnteresseerd dat indertijd door de roadbuilders was verdreven. Al in de jaren zeventig had ze reeds een aantal rituelen van die Indianen mogen meemaken, en nu fotografeerde ze de tekens die zij op rotswanden en melaatse muren achterlieten. Zoals die twee goden die op dit werk staan. Tekens aan de wand, Mene Tekels. "Wachters," zegt Veerle, "van een verloren wereld". In het Masereelcentrum in Kasterlee had Veerle Rooms al in 1980 Greg Zammilio leren

Foto: Jef Desmet

kennen, de meesterdrukker van Robert Rauschenberg en het atelier van Universal Art Editions. Rooms was later ook naar dat atelier op Long Island gereisd, en zij, Greg, en Jef waren de allerbeste vrienden geworden. In "Reflectie" hanteert ze een aantal technieken die ze van Greg had opgestoken. Eén daarvan, een heliografisch procédé, dateert nog uit de pionierstijd van de foto, toen nog naar een oplossing voor het fixeren van lichtbeelden werd gezocht. Een doorschijnende mica wordt daarbij tussen een lichtbron en een laag gelatine gelegd. Op de minst donkere plaatsen van het mica wordt ook het meeste licht naar de gelatinelaag doorgelaten, en de plekken in die pasta die het meest door licht worden bestraald gaan ook het meest verhard. Hopelijk volgt u het nog, want we zijn nog maar bij het begin van een uiterst complex verhaal. De gelatinelaag wordt op een koperplaat bevestigd, waaraan het geheel in het zuurbad wordt gelegd. De minst harde delen van die gelatine, die corresponderen met de meer donkere delen van de foto, worden uiteraard het snelst weggespoeld, zodat het bijtend zuur daar ook makkelijker greep op de koperplaat krijgt. En zo wordt uiteindelijk de hele foto in een koperrets omgezet.

Twee keer had Rooms diezelfde plaat op hetzelfde papier afgedrukt, en de drukken kwamen daarbij nauwgezet op elkaar te liggen. Een eerste keer gebeurde dat met een hevige donkerbruine kleur. De tweede keer werd de koperplaat vooraf ondermeer met staalwolschuur-

papier bewerkt. Hier en daar werd er wat weggeschraapt, elders werd er een tekening bijgezet. En die twee drukgangen over elkaar, zegt Veerle, brengen sowieso een grotere intensiteit teweeg.

Sinds een verblijf in Japan, nu al tien jaar terug, is Veerle Rooms ook steeds meer met papier gaan experimenteren. Het papier blijft niet zomaar een extra drager, maar zet ook wat extra toon, geeft extra kleur. Zo werden in "Reflectie" drie verschillende papiersoorten geïntegreerd, een chine collé van zuiver balenkatoen, een mengeling van balenkatoen en vlas, en een Kozo dat uit de schors van een moerbezeboom werd opgewerkt. Laag na laag, en met behulp van uiterst ingenieuze technische procédés was Veerle Rooms zo die fotootjes met graffiti's blijven manipuleren, corrigeren, en nuanceren. Gratuite spelletjes? Veerle Rooms vertikt het om over een diepere betekenis te praten. Zij praat over licht en donker, halftonen, en diepere schakeringen. Nooit wil ze het hebben over het feit dat haar grafiek zo prachtig de werking van ons geheugen illustreert. Want hoe herschrijven we ons verleden? Onophoudelijk blijven we de schaarse sporen filteren die ons uit dat verleden werden overgedragen. We manipuleren ze in functie van ideologieën, persoonlijke belangen, en nieuwe ervaringen. Laag na laag overdrukken we ze met een nieuwe waarheid. En net als die tekens van Rooms worden die sporen vager en vager. Tot je haast enkel nog wat schimmen kan ontwaren.

Ook op de muren langs Route 66 worden ze schaarser en schaarser, die wachters van het verleden. Met grote grimmigheid worden ze door schimmels weggevreten. Veerle Rooms reist de wereld rond, van Japan naar Yemen, om ze voor ons op te tekenen. Na elke nieuwe reis laat ze zich weer jarenlang door de graffiti's van zo'n land inspireren. Ze blijven ongrijpbaar in haar werk, flarden van een mysterie. En tegelijkertijd Rooms zich te bevragen: hoe lang nog voor ze definitief zijn verdwenen?

Wetenschappelijk is het al lang bewezen: zonder geheugen heeft men niet lang te leven.

MAX BORKA

OKV-Aanbieding

Veerle Rooms 'Reflectie', 1994

Technisch

formaat blad: 31 x 44 cm
formaat ets: 16 x 25 cm
papier: 3 soorten handgeschept papier met Chine collé
oplage: 20 exemplaren

Prijs

voor abonnees: 8.000,-BF (445,-NLG)
+ eventueel 250,-BF (15,-NLG)
verzendingskosten (aangetekend).

niet-abonnees: 9.000,-BF (500,-NLG)
+ eventueel 250,-BF (15,-NLG)
verzendingskosten (aangetekend).

Hoe kan u bestellen?

Door storting van het nodige bedrag op rekeningnummer 448-0007391-87 (OKV, Tiel).
Vanuit Nederland: uitsluitend op gironummer 135.20 van OKV in Tiel.

U kunt een exemplaar telefonisch (051/42.42.99) reserveren of per fax (051/40.84.78). Uw reservatie blijft drie werkdagen geldig en wordt definitief bij de betaling. U kunt het kunstwerk zelf afhalen in Tiel na telefonische afspraak (051/42.42.99) of het kan u aangetekend worden toegestuurd. Graag vermelden bij uw overschrijving: "afhalen" of "opsturen"; let in het laatste geval op de portkosten a.u.b.